

ПРЕЗИДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

14.01.2009

м.Київ

№ 11

Про науково-технічні проблеми поведження з радіоактивними відходами в Україні

Заслухавши та обговоривши доповідь академіка НАН України Е.В.Соботовича «Науково-технічні проблеми поведження з радіоактивними відходами в Україні», Президія НАН України відзначає, що поведження з радіоактивними відходами (РАВ) є винятково важливою сферою наукової та економічної діяльності держави, що безпосередньо пов'язана з її національною безпекою. Повне та своєчасне розв'язання проблем поведження з РАВ забезпечить сталий розвиток ядерної енергетики та розширення можливостей застосування радіоактивних речовин у науці, медицині, промисловості та інших галузях, а також сприятиме мінімізації екологічних наслідків Чорнобильської катастрофи.

В установах НАН України проведено комплексний аналіз сучасного стану поведження з РАВ ЧАЕС, розроблено інтегровану програму поведження з РАВ на етапі припинення експлуатації ЧАЕС і перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему; створено базу даних про РАВ, локалізовані в зоні відчуження; розроблено мінералоподібні композиційні матеріали для надійної ізоляції високоактивних та інших довгоіснуючих РАВ; здійснено еколого-геологічне районування зони відчуження та розроблено рекомендації щодо вибору в її межах перспективних ділянок для спорудження центрального (національного) геологічного сховища РАВ.

Спеціалісти НАН України брали участь у розробці Загальнодержавної цільової екологічної програми поведження з РАВ, яку затверджено Законом України від 17.09.08 № 516-VI, Закону України від 17.09.08 № 515-VI «Про внесення змін до деяких законів України щодо поведження з радіоактивними відходами», проекту «Стратегії поведження з радіоактивними відходами в Україні» та інших нормативно-правових актів у галузі ядерної енергетики.

Разом з тим обсяги науково-дослідних робіт з проблем поводження з РАВ останнім часом значно скоротились. Кількість наукових розробок, які виконуються в рамках Комплексної (Державної) програми поводження з РАВ, зменшилась у 8-10 разів порівняно з часом початку дії програми (1998 рік) внаслідок хронічного недофінансування передбачених нею заходів (5-8% від запланованих показників).

Розв'язання нагальних проблем поводження з радіоактивними відходами потребує удосконалення державної системи поводження з РАВ, створення відповідної інфраструктури, організаційного забезпечення, централізації, концентрації та оптимізації використання фінансових, матеріальних та трудових ресурсів.

Президія НАН України постановляє:

1. Доповідь академіка НАН України Е.В.Соботовича взяти до відома.
2. Вважати найважливішими завданнями наукових установ НАН України у вирішенні науково-технічних проблем поводження з РАВ на основі науково обґрунтованого вдосконалення нормативно-правових документів у сфері :

- виробництва ядерної енергії – наукове обґрунтування і створення технологій, технічних засобів і систем контролю первинної обробки та глибокої переробки РАВ у процесі експлуатації та зняття з експлуатації ядерних установок; створення єдиної автоматизованої системи обліку та контролю РАВ АЕС України;

- видобування та переробки уранових руд – аналіз та оцінка впливу на довкілля місць розташування відходів, визначення ступеня їх екологічної небезпеки, розробка наукових засад і технологій мінімізації впливу на довкілля;

- використання радіоактивних матеріалів поза ядерно-енергетичним комплексом – створення технологій, технічних засобів і систем контролю поводження з РАВ на підприємствах Державного об'єднання «Радон» та їх перепрофілювання на підприємства з переробки та тимчасового зберігання РАВ;

- ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи – наукове обґрунтування та розробка технологій і технічних засобів поводження з РАВ у процесі перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему; розробка стратегії мінімізації впливу радіаційно забруднених природних та техногенних систем зони відчуження на довкілля прилеглих територій;

- централізованої переробки, зберігання і захоронення РАВ – розробка технологій та технічних засобів переробки РАВ; розробка нових матеріалів і технологій для створення інженерних бар'єрів сховищ РАВ; розробка та виконання комплексу спеціалізованих науково-методичних, пошукових і проектувальних геологічних досліджень для обґрунтування вибору ділянки спорудження центрального геологічного сховища.

3. Відділенню ядерної фізики та енергетики НАН України (академік НАН України І.М.Неклюдов):

3.1. Вжити необхідних заходів щодо посилення координації діяльності установ НАН України у напрямках, визначених пунктом 2 цієї постанови.

3.2. Разом з Інститутом геохімії навколишнього середовища НАН України та МНС України (академік НАН України Е.В.Соботович) та Інститутом проблем безпеки атомних електростанцій НАН України (член-кореспондент НАН України О.О.Ключников) у місячний термін підготувати та подати до Президії НАН України проекти звернень до Кабінету Міністрів України з питань:

– утворення на основі Міжвідомчої комісії з питань виконання Комплексної програми поводження з радіоактивними відходами органу централізованого управління – Міжвідомчої комісії з проблем поводження з радіоактивними відходами та підготовки відповідних кадрів, на яку має бути покладено координацію діяльності міністерств і відомств з реалізації науково-технічного забезпечення загальної стратегії діяльності у сфері поводження з РАВ, а також виконання Загальнодержавної цільової екологічної програми поводження з радіоактивними відходами;

– прискорення інституційного розвитку УкрДО «РАДОН» як спеціалізованої державної корпорації поводження з РАВ, яка б мала виключне право захоронення РАВ, надане Урядом України, та прискорення формування Державного фонду поводження з РАВ, який би забезпечував діяльність УкрДО «РАДОН» та всю діяльність у сфері безпечного поводження з РАВ;

– розробки Державної програми фундаментальних і прикладних досліджень з проблем поводження з РАВ, визначивши НАН України головним розробником та виконавцем.

4. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на Секцію фізико-технічних і математичних наук НАН України.

Президент Національної академії наук
України
академік НАН України

Б.Є.Патон

Перший віце-президент –
головний учений секретар Національної
академії наук України
академік НАН України

А.П.Шпак